

Verkennend onderzoek Leerplicht over de grens Nederland-Duitsland

*In opdracht van gemeente Nijmegen als penvoerder
van projectgroep Leerplicht over de grens*

Erik Keppels
Ton Eimers

Nijmegen, 25 augustus 2022

Projectnummer: K2022.038

© 2022 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Respons op de enquête	3
2.1	Uitvoering online enquête en respons	3
2.2	Aantal in Duitsland wonende leerlingen	3
3	Inhoudelijke bevindingen enquête	7
3.1	Verzuim en achterliggende problematiek	7
3.2	Contacten en acties	9
3.3	Ervaringen	10
3.4	Op welke plekken komt er niet het gewenste resultaat?	12
3.5	Aanbevelingen	14
3.6	Tot slot	14
4	Samenvattende conclusies	15
	Bijlage 1 – Knelpunten en sterke punten in het contact met Duitse en Nederlandse leerplecht en hulpinstanties	17
	Bijlage 2 - Aanbevelingen van scholen	23

1 Inleiding

In recente jaren is een knelpunt met betrekking tot leerplicht en hulpverlening in de grensregio aan het licht gekomen. Diverse Nederlandse scholen hebben signalen afgegeven over casussen van verzuim onder leerlingen die schoolgaand zijn in Nederland en woonachtig in Duitsland. Het lukt vaak niet om de leerlingen terug naar school te krijgen. De leerplicht in Nederland heeft er geen zeggenschap over, want de leerling woont in Duitsland. Het Duitse Schulamt heeft er ook geen zeggenschap over, want de leerling heeft ontheffing van de Duitse leerplicht, omdat hij/zij op een Nederlandse school staat ingeschreven. De betreffende leerlingen vallen dus tussen wal en schip indien zij verzuimen en ondersteuning nodig hebben.

Schoolbesturen in Nijmegen hebben dit knelpunt bij het ministerie van OCW aangekaart. Vervolgens is de projectgroep 'Leerplicht over de grens' opgericht en zijn in de afgelopen twee jaar diverse partijen aangehaakt zoals de Euregio Rijn-Waal, gemeenten, zorgaanbieders en scholen voor primair en voortgezet onderwijs uit Duitsland en Nederland. Deze partijen denken mee over oplossingsrichtingen en werken samen aan de oplossing.

Uit eerste gesprekken tussen Nederlandse en Duitse partners vanuit onder meer onderwijs, gemeenten/leerplicht en Euregio's blijkt dat deze problematiek op diverse plekken over de gehele grensstreek voorkomt en dat de problematiek dieper kan liggen dan alleen schoolverzuim zelf. Hulpverlening is nodig terwijl onbekend is hoe wijdverbreid en omvangrijk de problematiek is en in welke vormen het zich precies openbaart.

KBA Nijmegen heeft in opdracht van de gemeente Nijmegen - als penvoerder van de projectgroep Leerplicht over de grens - verkennend onderzoek uitgevoerd met als doel om inzicht te krijgen in:

- a) de aard en omvang van de geschetste problematiek;
- b) mogelijke, passende oplossingen.

2 Respons op de enquête

2.1 Uitvoering online enquête en respons

In de periode van medio juni tot begin juli 2022 is een enquête uitgevoerd onder scholen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs met leerlingen/studenten van de afgelopen drie schooljaren die wonen in Duitsland en jonger dan 18 jaar zijn. In totaal zijn 616 scholen benaderd met een online enquête: 480 po-scholen, 114 vo-scholen en 22 mbo-instellingen. Voor de benadering zijn openbaar beschikbare contactgegevens van de scholen benut (website DUO). Het betreft voornamelijk algemene e-mailadressen in de vorm 'info@school.nl'.

Aan het einde van de enquêteperiode hebben 143 scholen de vragenlijst ingevuld, waarvan 130 volledig en 13 gedeeltelijk ingevuld (maar voldoende om in de analyse op te nemen). De respons bedraagt 23 procent over het totaal aantal scholen.

Tabel 1 - Responsoverzicht

	Verstuurd	Respons	Responspercentage
PO	480	117	24%
VO	114	23	20%
MBO	22	3	14%
Totaal aantal scholen	616	143	23%

Tabel 2 - Functie van respondent

	PO	VO	MBO	Totaal
Directeur, locatiedirecteur	91	2	2	95
Manager, afdelingsmanager, afdelingscoördinator	3	7	1	11
Zorgcoördinator, intern begeleider (po)	17	10	0	27
Anders (o.a. verzuimcoördinator, secretaresse, SMW, docent)	6	4	0	10
Totaal aantal scholen	117	23	3	143

2.2 Aantal in Duitsland wonende leerlingen

Ter verificatie is gevraagd naar het aantal in Duitsland wonende leerlingen op de betreffende scholen. Ondanks de voorselectie van scholen met leerlingen die in Duitsland wonen, geven 29 van de 143 scholen aan dat zij in de laatste drie schooljaren geen van dergelijke leerlingen hebben. Het kan zijn dat de respondent tijdens het invullen van de vragenlijst deze informatie niet tot zijn beschikking heeft. Het betekent evenwel dat de informatie in volgende paragrafen door 114 scholen is ingevuld (143-29). Met een populatie van 616 scholen, uitgaande van de standaard 95%-betrouwbaarheidsniveau en 5% foutmarge, is een respons van 237 scholen nodig om statistisch significantie te bereiken. Statistische significantie is bij kleine populaties in combinatie met enquête-onderzoek meestal niet haalbaar. De bruikbare respons van 114 scholen (bijna 20%) achten we voldoende groot om robuuste uitspraken te doen. De respons heeft vrijwel alleen betrekking op PO en VO, zie onderstaande tabel.

Tabel 3 - Aantal in Duitsland wonende leerlingen per school (totaal 2019/20, 2020/21 en 2021/22)

	PO	VO	MBO	Totaal
Geen leerlingen	25	2	2	29
1 leerling	19	3	0	22
2 leerlingen	13	2	1	16
3 leerlingen	13	3	0	16
4 leerlingen	4	1	0	5
5 leerlingen	6	1	0	7
Meer dan 5 leerlingen	37	11	0	48
Totaal aantal scholen	117	23	3	143

Als we het totaal aantal in Duitsland wonende leerlingen berekenen met bovenstaande tabel, komen we uit op minimaal 445 leerlingen in de responsgroep (totaal van drie schooljaren).

De officiële DUO-cijfers tonen circa 550 leerlingen per schooljaar (tabel 4b). Uitgaand van gemiddeld vijf cohorten over PO, VO en MBO heen, stromen er jaarlijks 110 leerlingen in die wonen in Duitsland. Drie cohorten opgeteld omvat dan ongeveer 550 + twee cohorten van 110 is circa 750-800 leerlingen die in Duitsland wonen.

De iets minder dan 20 procent van de scholen omvatten gezamenlijk grofweg 50 procent van de leerlingen die in Duitsland wonen (397 gedeeld door 750 à 800). We veronderstellen dat de responsgroep scheef verdeeld is: scholen die dit thema belangrijk vinden en die veel leerlingen uit Duitsland hebben zijn eerder geneigd om de vragenlijst in te vullen. En dat is in dit geval een positief gegeven, want dat betekent dat op basis van het aantal leerlingen (i.p.v. aantal scholen) wel statistisch significante uitspraken zijn te doen.

Tabel 4a - Aantal in Duitsland wonende leerlingen responsgroep (totaal 19/20, 20/21 en 21/22)

	PO	VO	MBO	Totaal
Populatie aantal scholen	480	114	22	616
Respons aantal scholen	117	23	3	143
Aantal in Duitsland wonende leerlingen in 2019/20, 2020/21 en 2021/22 (volgens school)	Min. 352	Min. 91	Min. 2	Min. 445

Tabel 4b - Aantal in Duitsland wonende leerlingen volgens DUO (jonger dan 18 jaar)

	PO	VO	MBO	Totaal
2019/20	346	93	100	539
2020/21	350	101	102	553
2021/22	369	101	108	578

De scholen met in Duitsland wonende leerlingen zijn logischerwijs (op een enkeling na) gesitueerd aan de Duits-Nederlandse grens. Tabellen 5a en 5b tonen dat scholen over de gehele grensstreek van noord naar zuid te maken hebben met leerlingen die over de grens wonen, het vaakst in Limburg, Gelderland en Overijssel.

Tabel 5a – Provincie waarin school de hoofdvestiging heeft

Limburg	35
Gelderland	29
Overijssel	25
Drenthe	10
Groningen	10
Noord-Brabant	3
Noord-Holland	2
Totaal aantal scholen	114

Tabel 5b – Gemeente waarin de school de hoofdvestiging heeft

Limburg	BEEKDAELEN	2
	BEESEL	1
	BERGEN LB	1
	ECHT-SUSTEREN	3
	GENNEP	1
	GULPEN-WITTEM	1
	HEERLEN	2
	HORST AAN DE MAAS	1
	KERKRADE	1
	LANDGRAAF	1
	LEUDAL	1
	MEERSSSEN	1
	ROERDALEN	1
	ROERMOND	2
	SITTARD-GELEEN	6
	STEIN	1
	VAALS	1
	VENLO	8
Gelderland	AALTEN	2
	BERG EN DAL	5
	DOETINCHEM	2
	EDE	1
	MONTFERLAND	2
	NIJMEGEN	10
	WINTERSWIJK	1
	ZEVENAAR	5
Overijssel	DINKELLAND	3
	ENSCHEDÉ	10
	HARDENBERG	5
	HENGÉLO	1
	LOSSER	4
	OLDENZAAL	1
	TUBBERGEN	2
Drenthe	COEVORDEN	1
	EMMEN	8
	HOOGVEEEN	1
Groningen	OLDAMBT	1
	STADSKANAAL	3
	WESTERWOLDE	6
Noord-Brabant	HEUSDEN	1
	LAND VAN CUIJK	2
Noord-Holland	AMSTERDAM	1
	KOGGENLAND	1
Totaal aantal scholen		114

3 Inhoudelijke bevindingen enquête

3.1 Verzuim en achterliggende problematiek

Bij 205 leerlingen komt verzuim en/of uitval voor. Ziekteverzuim en ander geoorloofd verzuim komt veelvuldig voor onder de doelgroep, maar ongeoorloofd verzuim ook. En in sommige gevallen uitval/vsv. Nadere analyse toont dat in totaal bij 89 van de 397 leerlingen die in Duitsland wonen er in de afgelopen drie jaar sprake is van ongeoorloofd verzuim en/of uitval/vsv.

Tabel 6 - Verzuim en/of uitval in afgelopen drie jaar?

	PO	VO	MBO	Totaal
Nee	174	18	0	192
Ja	141	62	2	205
Totaal aantal leerlingen	315	80	2	397*
Indien ja, type (meerdere antwoorden mogelijk):				
➤ Ongeoorloofd verzuim	51	35	2	88
➤ Ziekteverzuim of ander geoorloofd verzuim	119	47	0	166
➤ Uitval / vsv	5	1	2	8
➤ Ander verzuim (bijv. ziekenhuisbezoek ouders).	11	0	0	11
Totaal aantal verzuimvormen	186	83	2	271

Onder verzuim verstaan we elke vorm van afwezigheid, dus zowel ongeoorloofd verzuim als geoorloofd verzuim (vanwege toegekend verlof of ziekte) als uitval/vsv?

* Iedere individuele school kon voor maximaal 5 leerlingen iets invullen, alle scholen opgeteld is dit (max.) 397 leerlingen.

Bij 92 leerlingen wordt het waargenomen verzuim en/of uitval als problematisch gezien door de school. Op een deelpopulatie van 397 in Duitsland wonende leerlingen is dus bij 23 procent sprake van problematisch verzuim en/of uitval.

Tabel 7 - Is verzuim en/of uitval problematisch (vanwege de ernst, duur en/of frequentie)?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja, problematisch	54	36	2	92
Nee, niet problematisch	86	26	0	112
Totaal aantal leerlingen	140	62	2	204

Bij 36 procent (144 van de 397) leerlingen is sprake van achterliggende problematiek, zie tabel 8. Meest voorkomende problematieken zijn problemen in de thuissituatie (71/397=18%), problemen met leren (52/397=13%), problemen in het sociale functioneren op school (37/397=9%) en psychische problemen (31/397=8%).

Tabel 8 - Sprake van achterliggende problematiek?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	108	35	1	144
Nee	197	43	0	240
Weet niet / onbekend	10	2	1	13
Totaal aantal leerlingen	315	80	2	397

Tabel 9 - Type problematiek (meerdere antwoorden mogelijk)

	PO	VO	MBO	Totaal
Problemen in de thuissituatie	46	24	1	71
Fysieke problemen	9	4	-	13
Psychische problemen (bijv. een stoornis)	16	15	-	31
Problemen met verslaving van de leerling	1	3	1	5
Problemen met financiën van de leerling	9	5	-	14
Problemen met leren	39	13	-	52
Problemen met motivatie (bijv. liever gaan werken)	5	5	-	10
Problemen in het sociale functioneren op school	27	10	-	37
Andere problematiek (bijv. niet-Nederlandstalige ouders)	11	1	-	12
Totaal aantal leerlingen	163	80	2	245

Als we de tabellen 7 en 8 met elkaar combineren, dan blijkt dat 166 van de 397 leerlingen met problematisch verzuim/uitval of met (achterliggende) problematiek te maken heeft. Ofwel 42 procent van de leerlingen.

Tabel 10a – Sprake van problematisch verzuim/uitval of van -achterliggende- problematiek (leerlingniveau)

	PO	VO	MBO	Totaal
Problematisch verzuim/uitval (tabel 7)	54	36	2	92
Achterliggende problematiek (tabel 8)	108	35	1	144
Problematisch verzuim/uitval of achterliggende problematiek	121	43	2	166
Totaal aantal leerlingen	315	80	2	397

Op schoolniveau gaat het om 73 scholen (55x PO, 17x VO, 1x MBO) die leerlingen hebben met problematisch verzuim/uitval of met (achterliggende) problematiek. Dat is 64 procent van de scholen in de responsgroep die aangeven leerlingen te hebben die in Duitsland wonen. Relatief vaker in het VO (80%), maar absoluut gezien zijn er meer PO-scholen die hier mee te maken hebben.

Tabel 10b - Sprake van problematisch verzuim/uitval of van -achterliggende- problematiek (schoolniveau)

	PO	VO	MBO	Totaal
Problematisch verzuim/uitval of achterliggende problematiek	55	17	1	73
Totaal aantal scholen met leerlingen wonend in Duitsland	92	21	1	114

3.2 Contacten en acties

In deze en de volgende paragraaf gaat het alleen om scholen met in Duitsland wonende leerlingen die verzuimen/uitvallen en/of achterliggende problematiek hebben. Dit zijn meer dan de 73 scholen uit tabel 10b, omdat hier ook scholen bij zitten met leerlingen met niet-probleematisch verzuim. Ongeveer de helft van deze scholen heeft contact gezocht/gehad met de Nederlandse leerplicht/RMC en ook heeft de helft contact gezocht/gehad met Nederlandse hulpinstanties. Met Duitse leerplicht (Schulamt) en met Duitse hulpinstanties (vnl. Jugendamt) heeft respectievelijk iets meer en iets minder dan een kwart contact gezocht dan wel gehad.

Tabel 11 - Contact gezocht of gehad met de **Nederlandse leerplicht of RMC** n.a.v. verzuim/problematiek?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	27	13	1	41
Nee	39	5	-	44
Weet niet / onbekend	-	1	-	1
Totaal aantal scholen	66	19	1	86

Tabel 12 - Contact gezocht of gehad met **Duitse leerplicht (Schulamt)** n.a.v. verzuim/problematiek?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	15	10	1	26
Nee	49	7	-	56
Weet niet / onbekend	2	2	-	4
Totaal aantal scholen	66	19	1	86

Tabel 13 - Contact gezocht of gehad met **Nederlandse hulpinstanties** n.a.v. verzuim/problematiek?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	36	11	-	47
Nee	29	5	1	35
Weet niet / onbekend	1	3	-	4
Totaal aantal scholen	66	19	1	86

Tabel 14 - Contact gezocht of gehad met **Duitse hulpinstanties** n.a.v. verzuim/problematiek?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja*	13	5	1	19
Nee	51	11	-	62
Weet niet / onbekend	2	3	-	5
Totaal aantal scholen	66	19	1	86

* Genoemde Duitse hulpinstanties: Jugendamt (16x), Schulamt (2x), psycholoog (1x), logopedist (1x).

Tabel 15 - Contact met welke **Nederlandse hulpinstanties?** (meerdere antwoorden mogelijk)

	PO	VO	MBO	Totaal
Huisarts, schoolarts, jeugdarts, GGD, jeugdverpleegkundige	23	6	-	29
Psychiater	1	-	-	1
Psycholoog, orthopedagoog	11	3	-	14
Medisch specialist (cardioloog, orthopeed, reumatoloog etc.)	3	-	-	3
Autismebegeleiding	-	-	-	-
Hoogbegaafdheidsbegeleiding	-	-	-	-
Jeugdzorg	8	2	-	10
MEE	1	-	-	1
Maatschappelijk werk, schoolmaatschappelijk werk (SMW)	18	7	-	25
Centrum voor Jeugd en gezin	6	3	-	9
Steunpunt huiselijk geweld	2	-	-	2
Buurtteam, wijkteam	3	-	-	3
Vluchtelingenwerk	-	-	-	-
GGZ	1	-	-	1
Verslavingszorg	-	-	-	-
Schuldhulpverlening	-	-	-	-
Politie, wijkagent, justitie, reclassering	1	3	-	4
Kerk	-	-	-	-
Andere vorm van hulpverlening (bijv. Veilig Thuis, dyslexieonderzoek, Bartimeus, Kentalis zorg, Samenwerkingsverband)	10	1	-	11
Totaal aantal scholen	66	19	1	86

3.3 Ervaringen

In circa de helft van de gevallen met in Duitsland wonende leerlingen waarbij sprake is van verzuim/uitval en/of achterliggende problematiek is niet duidelijk geworden voor de school bij welke instanties ze moest zijn. In de andere helft van de gevallen is dat wel duidelijk geworden, hoewel in veel gevallen pas na lang rondvragen en rondbellen.

Tabel 16 - Duidelijk bij welke instanties u moest zijn?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja, direct	8	1	-	9
Ja, na een korte tijd rondvragen/rondbellen	10	4	1	15
Ja, na lange tijd rondvragen/rondbellen	8	4	-	12
Nee, dat was en is niet duidelijk	26	8	-	34
Weet niet / onbekend	13	2	-	15
Totaal aantal scholen	65	19	1	85

Met uitzondering van het contact met Duitse hulpinstanties (vooral Jugendamt) is het contact met leerplicht en hulpinstanties doorgaans goed. Desondanks leiden de meeste contacten niet tot het gewenste resultaat. Dat blijkt ook uit de lijsten met knelpunten en sterke punten die in bijlage 1 staan. De Nederlandse en Duitse leerplicht zien meestal geen mogelijkheid om concreet te helpen. De zeggenschap ontbreekt. Optreden tegen verzuim is daarom lastig, zo niet onmogelijk. In het geval aanvullende ondersteuning nodig is, dan stukt het na doorverwijzing (binnen NL of richting buurland) ook en komt er vaak geen oplossing. De ondersteuning in Nederland en vergoeding

van kosten gemaakt in Nederland (via gemeente of zorgverzekering) wordt belemmerd doordat de leerling niet in Nederland woont. Ondersteuning in Duitsland is voor veel leerlingen en ouders moeilijk door de taalbarrière.

*Tabel 17 - Hoe was het contact (communicatie, samenwerking etc.) met de **Nederlandse leerplicht/RMC**?*

	PO	VO	MBO	Totaal
Zeer goed	6	5	-	11
Goed	17	6	1	24
Niet goed, niet slecht	4	2	-	6
Slecht	-	-	-	-
Zeer slecht	-	-	-	-
Totaal aantal scholen	27	13	1	41

*Tabel 18 - Contact met de **Nederlandse leerplicht/RMC** gewenste resultaat opgeleverd?*

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	7	3	-	10
Nee	19	7	-	26
Weet niet / onbekend	1	3	1	5
Totaal aantal scholen	27	13	1	41

*Tabel 19 - Hoe was het contact (communicatie, samenwerking etc.) met de **Duitse leerplicht (Schulamt)**?*

	PO	VO	MBO	Totaal
Zeer goed	-	2	-	2
Goed	5	3	-	8
Niet goed, niet slecht	5	1	1	7
Slecht	3	1	-	4
Zeer slecht	-	1	-	1
Weet niet / onbekend	1	1	-	2
Niet van toepassing	-	1	-	1
Totaal aantal scholen	14	10	1	25

*Tabel 20 - Contact met de **Duitse leerplicht (Schulamt)** gewenste resultaat opgeleverd?*

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	4	3	-	7
Nee	9	6	1	16
Weet niet / onbekend	1	1	-	2
Totaal aantal scholen	14	10	1	25

Tabel 21 - Hoe was het contact (communicatie, samenwerking etc.) met **Nederlandse hulpinstanties**?

	PO	VO	MBO	Totaal
Zeer goed	-	-	-	-
Goed	25	7	-	32
Niet goed, niet slecht	7	3	-	10
Slecht	4	-	-	4
Zeer slecht	-	-	-	-
Niet van toepassing	-	1	-	1
Totaal aantal scholen	36	11	-	47

Tabel 22 - Contact met **Nederlandse hulpinstanties** gewenste resultaat opgeleverd?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	13	3	-	16
Nee	21	7	-	28
Weet niet / onbekend	2	1	-	3
Totaal aantal scholen	36	11	-	47

Tabel 23 - Hoe was het contact (communicatie, samenwerking etc.) met **Duitse hulpinstanties**?

	PO	VO	MBO	Totaal
Zeer goed	-	-	-	-
Goed	3	1	-	4
Niet goed, niet slecht	5	1	-	6
Slecht	2	-	-	2
Zeer slecht	2	2	-	4
Weet niet / onbekend	-	-	1	1
Niet van toepassing	1	1	-	2
Totaal aantal scholen	13	5	1	19

Tabel 24 - Contact met **Duitse hulpinstanties** gewenste resultaat opgeleverd?

	PO	VO	MBO	Totaal
Ja	3	1	-	4
Nee	8	4	-	12
Weet niet / onbekend	2	-	1	3
Totaal aantal scholen	13	5	1	19

3.4 Op welke plekken komt er niet het gewenste resultaat?

We zagen in de vorige paragraaf dat de contacten met zowel de Duitse en Nederlandse leerplicht en de Duitse en Nederlandse hulpinstanties veelal niet tot het gewenste resultaat leiden. Gecombineerd zijn er 36 scholen die bij in ieder geval één van de instanties niet komt tot het gewenste resultaat. Op één school na behoren die allemaal tot de 73 scholen met leerlingen met problema-

tisch verzuim/uitval of (achterliggende) problematiek uit tabel 10b. Dus bijna de helft van de scholen die leerlingen hebben met problematisch verzuim/uitval of (achterliggende) problematiek komt niet tot een goede oplossing. Die scholen bevinden zich in alle grensstreken.

Tabel 25 – Provincie waarin school de hoofdvestiging heeft

	Scholen met leerlingen die in Duitsland wonen	Scholen zonder gewenste resultaat
Limburg	35	10
Gelderland	29	8
Overijssel	25	7
Drenthe	10	5
Groningen	10	4
Noord-Brabant	3	1
Noord-Holland	2	1
Totaal aantal scholen	114	36

Tabel 26 – Gemeente waarin de school de hoofdvestiging heeft

		Scholen met leerlingen die in Duitsland wonen	Scholen zonder gewenste resultaat
Limburg	BEEKDAELEN	2	1
	BEESEL	1	
	BERGEN LB	1	1
	ECHT-SUSTEREN	3	1
	GENNEP	1	
	GULPEN-WITTEM	1	
	HEERLEN	2	
	HORST AAN DE MAAS	1	
	KERKRADE	1	1
	LANDGRAAF	1	
	LEUDAL	1	
	MEERSSEN	1	
	ROERDALEN	1	
	ROERMOND	2	
	SITTARD-GELEEN	6	4
	STEIN	1	1
	VAALS	1	
	VENLO	8	1
	Gelderland	AALTEN	2
BERG EN DAL		5	2
DOETINCHEM		2	
EDE		1	1
MONTFERLAND		2	
NIJMEGEN		10	2
WINTERSWIJK		1	1
ZEVENAAR		5	1
Overijssel		DINKELLAND	3
	ENSCHEDÉ	10	2
	HARDENBERG	5	4
	HENGÉLO	1	
	LOSSER	4	
	OLDENZAAL	1	
	TUBBERGEN	2	

Drenthe	COEVORDEN	1	1
	EMMEN	8	4
	HOOGEVEEN	1	
Groningen	OLDAMBT	1	
	STADSKANAAL	3	2
	WESTERWOLDE	6	2
Noord-Brabant	HEUSDEN	1	
	LAND VAN CUIJK	2	1
Noord-Holland	AMSTERDAM	1	1
	KOGGENLAND	1	
Totaal		114	36

3.5 Aanbevelingen

Scholen merken dat de diverse instanties in Nederland en Duitsland ook niet weten hoe ze genoemde knelpunten moeten oplossen. Scholen merken ook dat de onderlinge afstemming tussen Duitse en Nederlandse leerplicht/hulpinstanties beter kan.

Tabel 27 - Oordeel over onderlinge afstemming/samenwerking/communicatie tussen Duitse en Nederlandse leerplicht/hulpinstanties

	Totaal
Zeer goed	-
Goed	1
Niet goed, niet slecht	6
Slecht	14
Zeer slecht	13
Weet niet / onbekend	28
Niet van toepassing	22
Totaal aantal scholen	84

De knelpunten maken echter ook duidelijk dat alleen het verbeteren van afstemming en communicatie onvoldoende is. Er moet duidelijkheid zijn over regels dan wel nieuwe regels en uitzonderingen komen. De scholen zijn gevraagd naar hun ideeën over mogelijke oplossingen om problemen omtrent schoolverzuim en/of hulpverlening van leerlingen - die in Duitsland wonen en in Nederland naar school gaan - te verbeteren. In bijlage 2 staan de ongefilterde antwoorden van 63 respondent-scholen. Van daaruit is een eerste aanzet van mogelijke oplossingen geformuleerd, die in het volgende hoofdstuk met samenvattende conclusies staan opgesomd.

3.6 Tot slot

43 van de 143 scholen (33x PO, 10x VO) zijn geïnteresseerd om een bijeenkomst bij te wonen waarin het project 'Leerplicht over de grens' en de bevindingen van het verkennend onderzoek worden toegelicht en waarin knelpunten en oplossingen in de geschetste problematiek worden besproken. Zij zijn inmiddels uitgenodigd voor deelname aan een bijeenkomst die door de projectgroep wordt georganiseerd.

4 Samenvattende conclusies

Respons

- Op basis van de DUO-data blijken er ruim 650 scholen in PO, VO en MBO te zijn met leerlingen onder de 18 jaar die in Duitsland wonen. 616 scholen hebben een verzoek tot het invullen van een vragenlijst ontvangen.
- De bruikbare responsgroep bestaat uit 114 scholen. Dit is zo'n 19 procent van de uitgenodigde scholen: een mooi resultaat voor een enquête die vlak voor de zomervakantie is uitgezet.
- Deze 114 scholen hebben gezamenlijk (minimaal) 445 leerlingen die wonen in Duitsland (totaal van de afgelopen drie schooljaren). De scholen hebben gegevens over in totaal 397 leerlingen ingevuld.
- Op basis van de DUO-cijfers kunnen we inschatten dat er ongeveer 750-800 leerlingen onder de 18 jaar in het Nederlandse PO, VO en MBO zijn die in Duitsland wonen (totaal van drie schooljaren).
- De iets minder dan 20 procent van de scholen omvatten gezamenlijk grofweg de helft van de leerlingen die in Duitsland wonen (397 gedeeld door 750 à 800). We veronderstellen dat de responsgroep scheef verdeeld is: scholen die dit thema belangrijk vinden en die veel leerlingen uit Duitsland hebben zijn eerder geneigd om de vragenlijst in te vullen. En dat is in dit geval een positief gegeven, want dat betekent dat op basis van het aantal leerlingen statistisch significante uitspraken zijn te doen.

Aantal leerlingen met verzuim, uitval/vsv en (achterliggende) problematiek en aantal scholen dat hiermee te maken heeft

- De responsgroep van scholen omvat 397 in Duitsland wonende leerlingen waar informatie over is ingevuld.
 - Bij 205 leerlingen komt verzuim en/of uitval/vsv voor (= 51% van 397).
 - Bij 89 leerlingen is sprake van ongeoorloofd verzuim en/of uitval/vsv (= 22% van 397).
 - Bij 92 leerlingen wordt het waargenomen verzuim en/of uitval als problematisch gezien door de school (= 23% van 397).
 - Bij 144 leerlingen is sprake van (achterliggende) problematiek (= 36% van 397). Er is geen informatie gevraagd over de ernst of duur van de problemen.
 - Bij 166 leerlingen is sprake van problematisch verzuim/uitval **of** (achterliggende) problematiek (= 42% van 397). Aangezien we eerder hebben ingeschat dat we informatie bezitten over ongeveer de helft van de populatie, schatten we dat er in de gehele populatie circa 300-350 leerlingen zijn waarbij sprake is van problematisch verzuim/uitval of problematiek (in de afgelopen drie jaren).
- De responsgroep omvat 114 scholen met leerlingen die in Duitsland wonen (optelsom 3 jaren).
 - 73 scholen hebben – in Duitsland wonende – leerlingen met problematisch verzuim/uitval of (achterliggende) problematiek in de afgelopen drie jaar (= 64% van de 114 scholen).
 - Bij bijna de helft van deze 73 scholen (nl. 35) heeft het contact met de Duitse dan wel Nederlandse leerplicht-/hulpinstanties niet het gewenste resultaat opgeleverd.
 - We gaan ervan uit dat bij de helft van de geschatte 300-350 leerlingen met problematisch verzuim/uitval of (achterliggende) problematiek (<18 jaar, in Duitsland wonend, in PO, VO of MBO, totaal in afgelopen 3 jaren) de situatie niet leidt tot een gewenste oplossing.
- De analyses tonen dat problematiek en knelpunten over de gehele grensstreek van noord tot zuid voorkomen.

Knelpunten en ervaringen van scholen in de contacten met leerplicht en hulpinstanties

- Het is voor veel scholen vaak niet duidelijk bij welke instantie ze moeten zijn indien sprake is van een in Duitsland wonende leerling die verzuimt, uitvalt of bepaalde problemen heeft. In zo'n beetje de helft van de gevallen wordt dat geheel niet duidelijk. Bij de andere helft wel, hoewel vaak pas na lang rondvragen en rondbellen.
- De Nederlandse en Duitse leerplicht blijken veelal van goede wil en het contact is doorgaans goed. Ze snappen de problematiek, maar geven aan niets te kunnen doen vanwege de regels (beide hebben geen zeggenschap over de leerling). Tot een oplossing komt het meestal niet. Leerplicht verwijst vooral door. De Duitse Schulamt is na het verstrekken van een ontheffing van leerplicht daarna lang niet altijd op de hoogte van eventueel verzuim.
- Ook in geval ondersteuning voor de leerling nodig is, stukt de hulpverlening veelvuldig. De ondersteuning in Nederland wordt belemmerd doordat de leerling niet in Nederland woont. Daardoor komen leerlingen en ouders niet in aanmerking voor vergoeding van kosten gemaakt in Nederland (via gemeente of zorgverzekering). Het contact leggen met een instantie in het buurland is voor veel leerlingen en ouders en ook voor scholen moeilijk door de taalbarrière. De hulpverlening zelf is niet ideaal als de Nederlandse leerling en ouder(s) de Duitse taal beperkt machtig zijn en de Duitse zorgprofessional de Nederlandse taal niet. Diverse scholen zijn van mening dat het contact met het Jugendamt in Duitsland moeizaam en stroef verloopt.
- Scholen merken dat de afstemming tussen Duitse en Nederlandse instanties beter kan.

Eerste aanzet van oplossingen

- Alleen het verbeteren van afstemming en communicatie tussen Duitse en Nederlandse partijen lijkt onvoldoende. Er zijn goede afspraken of regels nodig. Hieronder volgt een aantal eerste ideeën die in de projectgroep samen met de partners en aansluitende scholen kunnen worden aangescherpt.
 - Uitzondering qua leerplicht in Nederland is nodig zodat leerplichtambtenaar ook kan optreden bij leerlingen op Nederlandse scholen die in Duitsland wonen. Hoe te realiseren?
 - Door wetgeving.
 - Door bij aanmelding van de leerling uit Duitsland of bij verhuizing naar Duitsland toestemming aan ouders vragen om leerplicht ook voor hun kinderen geldig te laten zijn.
 - Gezien de leeftijd van leerlingen en gebrekkige taalkennis van leerlingen (en soms ook ouders) zou het voor de leerlingen het beste zijn om ondersteuning in Nederland te krijgen. Het primaire knelpunt is de financiering en vergoeding van gemaakte kosten. Een oplossing zou zijn dat gemeenten en zorgverzekeraars uit sociaal oogpunt solidair zijn en uitzonderingen maken en toch vergoeding geven. Hoe te realiseren?
 - Door wetgeving.
 - Met een landelijk of regionaal vangnet, zijnde:
 - afspraken op euregionaal niveau dat hulpverlening in Nederland wordt vergoed door Duitse gemeente / zorgverzekeraar en/of;
 - een aparte subsidiepot voor dergelijke gevallen die landelijke overheid, gemeentelijke overheden en zorgverzekeraars jaarlijks vullen.
 - Duidelijkheid en transparantie voor scholen en ouders/leerlingen – bijvoorbeeld in de vorm van een handreiking – welke knelpunten kunnen optreden als gevolg van wonen in Duitsland en naar school gaan in Nederland, welke regels gevolgd en meldingen gedaan moeten worden bij verzuim, welke wegen bewandeld kunnen worden als hulpverlening/ondersteuning nodig is, inclusief praktische informatie (instanties + adressen/contactgegevens) en een waarschuwing dat intrekking van leerplichtontheffing in Duitsland mogelijk is.

Bijlage 1 – Knelpunten en sterke punten in het contact met Duitse en Nederlandse leerplicht en hulpinstanties

*Knelpunten en sterke punten in het contact met de **Nederlandse leerplicht/RMC** (ongefilterd!)*

Knelpunten	Sterke punten
Contact met leerplichtambtenaar was goed, maar niet bevredigend. Leerlingen zijn geëmigreerd naar ander buitenland. Er is geen contact meer met gezin geweest. Leerplichtambtenaar kon alleen emigratie achterhalen en land waar naartoe verhuisd is.	- Leerplicht heeft geïnformeerd over gang van zaken richting Schulamt/Jugendamt. Er zijn echter nog veel onduidelijkheden over de concrete samenwerking. Bijv; Is er een verzuimkaart in Duitsland? Wanneer melden? Contactpersoon e.d.?
Contact oké maar geen oplossing	Bereidheid om toch te willen meedenken
De LPA kon niets doen omdat de leerling in Duitsland woont	Bereikbaarheid.
De Nederlandse leerplicht geeft aan geen actie te kunnen uitzetten. Vanuit ons knooppunt (Ipsmw-jeugdarts) proberen we samen een plan op te stellen.	De leerplicht denkt mee en geeft adviezen.
De Nederlandse leerplicht heeft geen mogelijkheden om verdere actie te ondernemen. Dit gaat uiteindelijk ten koste van de leerling met betrekking tot de hulpverlening.	Het antwoord kwam snel en direct
De Nederlandse leerplicht kan niets betekenen voor de kinderen woonachtig in Duitsland	het komen tot overeenstemming in (on)mogelijkheden; begrip hebben voor de situatie
De Nederlandse leerplicht komt niet in actie en laat school de contacten leggen met de Duitse Schulamt en Jugendamt. Het zou beter zijn als de Nederlandse leerplicht wel met ouders en school in gesprek gaat en dat er beter wordt samengewerkt met de Duitse leerplicht.	Intensief contact. Tot 2x toe een naam van een persoon door gekregen die een lijntje met het Jugendamt zou hebben. Beide personen deden dit niet meer door omstandigheden. communicatie verloopt prettig met LPA & JA
De Nederlandse leerplicht wist niet hoe er gehandeld moest worden bij verzuim van een leerling buiten Nederland. Ik werd min of meer van het kastje naar de muur gestuurd.	Korte lijnen, duidelijke taakafbakening
De ouders hielden de kinderen ivm met Corona thuis, langer dan wenselijk. Ook nadat de scholen weer open waren. We wilden dat melden bij de leerplicht ambtenaar, maar die gaf aan dat hij niet bij hen thuis hoorde. Er is niet aangegeven wat we er wel mee moesten. Probleem heeft zich inmiddels opgelost, doordat wij volop in gesprek zijn gebleven met de ouders (maar dat heeft veel tijd en energie gekost).	Leerplicht gaf mij direct het juiste mailadres van de Duitse leerplicht. Ik kon dit ook gewoon in het Nederlands mailen.
Geen knelpunten	Luisterend oor en begrip.
Geven alleen doorverwijzing naar Jugendamt aan	proberen mee te denken

Je bereikt niks.	Qua communicatie is het prima, maar vervolgens moet een school het wel zelf uitzoeken, zie hierboven.
Kastje naar de muur verzuimprotocol werkt niet voor deze leerlingen. Schoolarts weigert door te zetten of actie te ondernemen veilig thuis zegt samen te werken en door te geven aan Jugendamt maar doet dat vervolgens niet.	situatie voorgelegd, besproken en samen oplossing gezocht
Leerplicht zei dat we de kinderen mochten uitschrijven zonder dat er een school bekend was.	Snel bereikbaar.
Nederlandse leerplicht geen bevoegdheid met betrekking tot de bewuste leerling.	Snel gehandeld, snel contact, snel antwoord. Prettige samenwerking.
Nederlandse leerplicht is snel in te schakelen en wil ook direct meedenken / meehelpen. Lastig is dat contact met Duitse autoriteiten/instaties moeilijk tot stand kwam (wie is waar verantwoordelijk voor). De verwijzing en indicatie die wij nodig achten is helaas niet tot stand gekomen.	Uiteindelijk was er een leerplichtambtenaar die vinger aan de pols hield bij dit gezin.
Nederlandse leerplicht kan niets met in Duitsland wonende kinderen. Soms mis ik een doorpakkende houding van de leerplichtambtenaar.	Vanuit gemeente (direct) bereidheid om mee te helpen/denken maar ook hier het ongemak dat het niet duidelijk is wie waar verantwoordelijk voor is en hoe de Duitse collega's snel en juist in te zetten zijn.
nvt	We doe het samen vanuit het knooppunt. We krijgen advies hoe we de ouders en kind het beste kunnen ondersteunen.
Omdat leerling in Duitsland woont kregen wij te horen dat Nederlandse leerplicht niets kan betekenen.	Wel doorverwezen naar de instantie in Duitsland
Triage geweest van leerplicht en jeugdarts. Jeugdarts kan niks betekenen voor een leerling uit Duitsland.	Wil altijd meedenken Is makkelijk benaderbaar
wij merken zeer regelmatig dat we last hebben van grensoverschrijdend zorg. Er is over en weer ongewild geen aansluiting en nauwelijks afstemming. Wij kaarten aan in Nederland maar zij nemen niet over naar Duitsland	Willen samenwerken maar zijn aan regels en grenzen gebonden.
ze konden ons niet helpen	Ze luisteren en geven aan wat hun beperking is en geven advies over contact over de grens
Ze kunnen over de grens niks betekenen/ wel meegeedacht.	Zijn niet benaderd.
zij konden niet helpen, alleen meedenken	zijn welwillend en bereid om te helpen
Zijn niet benaderd.	

Knelpunten en sterke punten in het contact met de Duitse leerplicht / Schulamt (ongefilterd!)

Knelpunten	Sterke punten
Doordat de Schulamt geen verdere actie kan ondernemen, omdat de leerlingen in Nederland op school zitten, komen we in het onderwijs en hulpverlening niet verder.	Actie werd goed terug gekoppeld en gevolgd.
Duitse Jugendamt kan niet met in Nederland studerende leerlingen.	Bereidheid om in de Nederlandse taal te communiceren.
Er is wel actie ondernomen door het Jugendamt, de leerlingen gaan nu in Duitsland naar school, het schoolverzuim is opgelost. Het Jugendamt heeft nog contact met het gezin over de verder problemen.	Duidelijke communicatie naar leerling en ouders. Waarschuwingen om de leerling naar Duitse school te halen.
Geen terugkoppeling over de vervolgacties. Alleen telefonisch contact en geen fysiek gesprek met ouders en school (kan ook door corona veroorzaakt zijn) Geen acties of acties die geleid hebben tot terugkeer naar school.	Fijn dat deze persoon Nederlands en Duitstalig was.
Het contact liep vrij "langzaam". Leerling is nadien ook vertrokken van school	Ik kon gewoon in het Nederlands mailen.
Het duurde erg lang voordat we de juiste contactpersoon hadden gevonden. Vanwege wisseling van werk, is deze nu niet meer bereikbaar.	Ik kreeg iemand aan de telefoon.....
Het is ooit in het verleden geprobeerd om contact te leggen. Das Jugendamt is daar heel stellig. Als de kinderen in Nederland naar school gaan, zijn zij niet verantwoordelijk voor de leerplicht.	Snel contact.
Het werkt er toch net anders, in het geval van dit verslaafde meisje wilden ze enkel in actie komen als ze een gevaar zou zijn voor zichzelf of een ander. Het heeft even praten gekost om hen te overtuigen dat een verslaving gevaarlijk is. Maar of er uiteindelijk wat mee gedaan is, dat is de vraag. Ze konden er verder geen mededelingen over doen.	Vriendelijk en het probleem wordt begrepen en opgepakt.
In eerste instantie de onduidelijkheid over de verschillen tussen de Nederlandse en Duitse leerplichtwet, waardoor we elkaar niet meteen begrepen.	Zeer goed. Korte lijnen en snelle en gerichte aanpak zoals bijvoorbeeld huisbezoek
In eerste instantie om in contact te komen. toen dat er was hebben we kunnen doorpakken. school is steeds aan zet geweest en instanties volgden	Zie Nederlandse leerplicht, communicatie prima, we werden vriendelijk te woord gestaan.
Omdat school in Nederland is kon Duitse leerplicht niets betekenen.	Zij hadden uiteindelijk oor voor onze schets van problematiek en oplossingen en namen dat over
onbereikbaar, geen actie	
Slecht te bereiken Taalproblematiek Afschuiven van problematiek Contact was niet rechtsgeldig.	
Taalvaardigheid van mij	
Totaal geen empathie, geen kennis van zaken, leek dat ze geen bevoegdheden hadden.	
Weinig respons, gevoel niet serieus genomen te worden.	
ze konden ons niet helpen	

Knelpunten en sterke punten in het contact met Nederlandse hulpinstanties (ongefilterd!)

Knelpunten	Sterke punten
De knelpunten zaten vooral bij de bekostiging. De gemeente is in Nederland verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Het kind woont echter niet in Nederland. Dus werd er niet bekostigd. De gemeente van de woonplaats (Duitsland) betaalt het onderzoek wel. Echter moet dit onderzoek in Duitsland door jeugdzorg gedaan worden. De leerling spreekt echter geen Duits.	Adviezen, tot bepaalde hoogte
De leerlingen zijn in Duitsland woonachtig, dus geen Nederlandse hulpverlening betrokken.	De wil om uit te zoeken hoe bv een dyslexieverklaring aan te vragen is (en vergoedingen).
De Nederlandse instantie kon niet ingezet worden omdat de leerling niet in Nederland woonachtig was	Directe samenwerking SMW op school.
Duitse inwoners kunnen vaak geen beroep doen op Nederlandse hulpverlening gezien de vergoeding zorgverzekeraar.	Dit valt onder onze normale contacten die we hebben over kinderen waar wat bij speelt en waar het samenwerkingsverband of orthopedagogen bij betrokken zijn. Het feit dat de kinderen in Duitsland woonden, maakt niets uit.
Er worden door de Nederlandse gemeenten geen kinderen geholpen die niet in de gemeente wonen	Duidelijke afspraken/taakverdeling
Geen bevoegdheid net als leerplicht.	Eerlijk gezegd geen sterke punten
Geen knelpunten	Gemotiveerd
geen oplossing voor het probleem	Grensnabij hulp bieden.
Heel frustrerend want zij konden niets en wij zaten klem.	Heldere uitleg over mogelijke stappen en de beperkingen die er spelen over gezinnen die woonachtig zijn in Duitsland.
Indien leerlingen die in Duitsland wonen, zorg nodig hebben (bijvoorbeeld een dyslexieonderzoek, psychologisch onderzoek, hulp in de thuissituatie), kan dit niet geregeld worden. De hulpverleners denken vervolgens niet mee met scholen wat wel kan. Scholen moeten alles zelf oplossen en het duurt vaak lang voordat er überhaupt hulp of onderzoek komt. Dit kost scholen (met name de intern begeleider) veel tijd.	In deze casussen niet van toepassing.
konden niet helpen	korte lijntjes waardoor contact snel te leggen viel
Konden niets doen. Grenzen.	Nederlandse hulpinstanties zijn altijd bereid mee te denken en kijken, ook als de vergoeding niet direct geregeld kan worden. Daarbij wordt er preventief gewerkt, waar de Duitse instanties voornamelijk achteraf reageren.
Leerling had psychologische hulp nodig dit werd niet vergoed door de Duitse zorgverzekering. Voor hulp in Duitsland moest kind naar een Duitse Psychiater en dit vonden ouders veel te zwaar.	OKT heeft contact gehad met ouders en daar steun geboden. Aard hiervan is vertrouwelijk tussen OKT en ouders
Leerlingen woonachtig in Dld. hebben geen recht op bekostigde behandeling voor bijvoorbeeld dyslexie.	Orthopedagoog heeft intern meegekeken en meegedacht.
m.b.t. lln. die in Duitsland wonen - hulpinstanties kunnen vaak niets betekenen vanwege het feit dat de hulp niet gefinancierd kan worden.	Tot op zekere hoogte willen ze wel helpen.

Nederlandse hulpinstanties krijgen niet betaald voor de begeleiding van kinderen die niet wonen in de regio.	vast contactpersoon vanuit CJGV, snel contact.
Nederlandse hulpinstanties kunnen niet verder helpen als het leerlingen betreft die in DLD wonen. Je komt dan niet verder.	waren bereid om mee te denken
Nederlandse hulpinstanties kunnen zeer weinig voor leerlingen die in Duitsland wonen betekenen ivm bekostiging van de eventuele hulp.	Willen allemaal meedenken
Nederlandse hulporganisaties kunnen niets, omdat het een leerling betreft die woonachtig is in Duitsland.	Ze hebben goed met ons meegedacht en er is Nederlands hulp gekomen.
Niemand voelt zich echt verantwoordelijk en verschuilt zich achter wet- en regelgeving.	Ze proberen met ons mee te denken en de gemeente doet soms meer dan ze verplicht is om de kinderen toch te helpen. In de vorm van gesprekken op school met ouders en leerlingen die in Duitsland wonen
Om de knelpunten op te lossen waren ook Duitse instanties nodig. Deze contacten zijn niet tot stand gekomen.	zie hierboven
Omdat de leerling in Duitsland woont bleek de benodigde hulp niet mogelijk	zie hiervoor de beschrijving over LPA & JA
Ouders waren zorgmijddend, mocht alleen contact opnemen met een maatschappelijk werker die betrokken was bij een ander kind in dat gezin. Dit was een maatschappelijk werker die op een zeer grote afstand stond (letterlijk) van het gezin en de school.	zij gaven aan dat ook zij tegen de grensoverschrijdende problematiek lopen
Op gebied van vergoeding waren er opstartproblemen	
Regelmatig contact gezocht. De instanties proberen ons van advies te voorzien, meer kunnen ze niet.	
Te weinig planmatigheid. Geen idee wat de route moet zijn. Veel antwoorden in de trant van: daar kom ik op terug, dat zoek ik uit. Of vragen terug zoals: Is er al met die en die instantie contact geweest? Terwijl CJGV voor ons de instantie is die een coördinerende rol neemt. Dit is overigens een voorval van een paar jaar geleden, ik weet niet of het inmiddels verbeterd is.	
Via eigen onderzoek en logopedisten in de grensstreek was hulp mogelijk.	
Voor zover mogelijk wordt er actie ondernomen maar we lopen steeds aan tegen problematiek met grenskinderen waarvoor de gemeente waartoe wij behoren niet aansprakelijk is. Het is voor ons al jaren een probleem.	
Wanneer het om fysieke zorg gaat, worden de kinderen geholpen. Als het om GGZ gaat, wordt de zorg niet vergoed. Hierdoor haken ouders meestal af en krijgen de kinderen niet de juiste zorg. Als het gaat om SMW en CJG wordt er heel goed meegedacht en gezorgd voor onze Duitse kinderen. Daar buiten wordt het onmogelijk.	
we hebben onze meningen kunnen delen en hun onze ideeën kunnen voorleggen. zij konden vaak niet anders dan op beperkingen wijzen	
wisselend goed/slecht, weinig actie vanuit voogd.	
zie hiervoor de beschrijving over LPA & JA	

Knelpunten en sterke punten in het contact met Duitse hulpinstanties (ongefilterd!)

Knelpunten	Sterke punten
geen oplossing	Bereidheid om te helpen.
Het was ons vaak niet duidelijk of wij met Schulamt of Jugendamt te maken hadden. We kregen niet goed duidelijk wat hun rol is.	Er wordt getracht het binnen de Duitse grenzen te regelen.
Ik weet niet bij wie ik moet zijn	In Kleve is een hulpinstantie die een Nederlands sprekende psycholoog heeft.
Spreken geen Nederlands wat een probleem is voor onze leerlingen en ouders, ook al wonen ze in Duitsland ze spreken de taal niet. Ook voor ons als professionals is het lastig om sociale problematiek goed uit te leggen in het Duits. Verschillen de personen op de mail gehad en niet mijn vragen kunnen stellen!	Uiteindelijk hebben we een prima contactpersoon gevonden, is er binnen het gezin goed werk geleverd en heeft ook de Duitse instantie begrepen hoe wij willen werken
In ons geval werd er onverwacht een gezin in behandeling geplaatst. Dit betekent voor het hele gezin een opname van een week in Zuid Duitsland. Na terugkeer werden we als school niet over de behandeling geïnformeerd, waardoor we hier ook niet bij aan konden sluiten.	Er staat nu een driehoeksgesprek gepland met ouder, school en Jugendamt, waarbij er vanuit Jugendamt een nieuw directielid aanschuift. Kan verder dus nog geen uitspraken doen over effecten of vervolg.
N.v.t.	Ze kwamen op school voor een gesprek
Passende oplossing is vanuit de strikte wet- en regelgeving niet te regelen. Geen grensoverschrijdend denken.	We konden altijd bellen als het nodig was en zij namen zelf contact op.
Schuiven af.	
In het begin was het lastig om bij de juiste persoon en begeleider uit te komen	
Taal, ouders hebben angst voor de instanties, als school niet duidelijk waar je precies moet zijn.	
Taalbarrière. Geen terugkoppeling, geen acties ondernomen	
Toelichting op bovenstaande vraag: contact heeft soms wel en soms niet tot het gewenste resultaat geleverd. De knelpunten worden voornamelijk ervaren met het feit dat veel Duitse hulpverleners geen Nederlands spreken, en onze leerlingen en ouders meestal geen Duits. Een ander knelpunt is de terugkoppeling, deze is er vrijwel niet met de scholen.	
Uiteindelijk gaan de kinderen in Duitsland naar school. Dit is een oplossing voor het verzuim maar voor het leerproces van de leerlingen is de overschakeling van het Nederlandse op het Duitse systeem halverwege de basisschool onwenselijk.	
Zeer moeilijk telefonisch bereikbaar en zeer lange tijd voordat er een afspraak gepland werd. Bovendien dreigde mijn informatie niet vertrouwelijk behandeld te worden en dreigde er een melding gedaan worden. Dit is in het verleden al een keer mis gegaan waardoor er in coronatijd ineens een handvol witte pakken bij het gezin voor de deur heeft gestaan. Behoud van vertrouwen is hierdoor essentieel. Er werd aangeboden een tolk te regelen en dit is weer in getrokken.	

Bijlage 2 - Aanbevelingen van scholen

-Overleg -Geen gedoe over financiën en evt. rechten en plichten.
1 vast contact persoon
Afstemming wie wel in actie kan komen. Het is ten slotte voor de zorg van kinderen.
Als kinderen in Nederland naar school gaan, zou de leerplicht van Nederland moeten kunnen gelden, dus ook de contacten met de leerplichtambtenaar. Dit zou bij aanmeldingen duidelijk moeten worden gemaakt aan ouders en ouders zou kunnen worden gevraagd om daar toestemming voor te geven.
andere financieringsstromen Duidelijke afspraken wie verantwoording draagt t.a.v. verzuim van deze leerlingen.
Contact persoon kenbaar maken
Contacten GGD met Duitse vergelijkbare instanties. Mogelijk maken dat de leerlingen uit Dld. ook in Nederland de ondersteuning en onderzoek betaald krijgen. Spreektijd/ spreekuur Euregio inrichten.
Dat als een kind hier op school zit wij terug kunnen vallen op Nederlandse instanties/zorg. Dat zou het kind ten goede komen.
Dat een kind met een Duitse zorgverzekering voor mentale hulpverlening terecht kan bij een Nederlandse hulpverlener. Dat de ouders de in Nederland gemaakte kosten kunnen declareren bij de Duitse zorgverlener.
De geldstromen beter laten lopen.
De insteek van Jugendamt is anders dan de Nederlandse visie. Daarmee verwachten we meer schade aan te richten. Dat hebben ervaringen uit het verleden ook geleerd.
De leerlingen die in Duitsland wonen (Nederlandse nationaliteit bezitten) en op een Nederlandse school zitten recht hebben op de Nederlandse hulpverlening, LPA & JA.
De leerplicht ambtenaren moeten contact hebben met elkaar
De zoco nam contact op met de huisarts in Duitsland. Overigens was hte niet nodig om een externe partij te betrekken bij het verzuim omdat het beperkt bleef. Ik vind beperkt verzuim nog wel een probleem maar dit kon opgelost worden met IIn en ouders.
Duidelijkheid omtrent de verantwoordelijkheid voor deze leerlingen en waar je problemen met deze leerlingen kan melden. Vervolgens zou het geregeld moeten worden om actie te kunnen ondernemen.
Duidelijkheid over de verschillen tussen de Nederlandse en Duitse leerplichtwet. De mogelijkheid hebben om Duitse leerlingen zoveel mogelijk gelijk te behandelen t.o.v. de Nederlandse leerlingen. Bijvoorbeeld met het ziekteverzuim. In Nederland doen we na vier keer ziek in een jaar melding bij de jeugdarts. Deze gaat op huisbezoek of nodigt de ouders uit. Voor Duitse leerlingen is deze mogelijkheid er niet. Zij kunnen zich bij wijze onbeperkt ziek melden.
Duidelijkheid over met wie hierover contact kan opgenomen en dat er een uitspraak komt over wie verantwoordelijk is.
een duidelijk vangnet waarbij de signaleren vanuit het Nederlandse onderwijs / leerplicht terug gekoppeld kunnen worden bij de Duitse leerplicht en daarnaast de mogelijkheid om vanuit Duits gemeentegeld Nederlandse zorg kunt inzetten. De leerlingen zijn de Duitse taal niet machtig en de Nederlandse zorg wordt niet vergoed.
Een regievoerder. Bijvoorbeeld CJGV of Leerplichtambtenaar.
Er is geen afstemming tussen de beide partijen. Het zal fijn zijn als er een overkoepelend netwerk komt, waar de Nederlandse en Duitse instanties een samenwerkingsovereenkomst gaan krijgen.
Er is helemaal geen contact en organisaties wijzen naar elkaar
Er zou een contactpersoon moeten zijn in de plaats waar de school staat.

Er zou grensoverschrijdende afspraken gemaakt moeten worden zodat zorg overgedragen overgenomen kan worden. Wij hebben dat vaker aangekaart binnen de gemeente. er zou regionaal grensoverschrijdend overleg zijn. uit de terugkoppeling blijkt steeds de begrenzing
Er zouden duidelijke lijnen moeten zijn, wie contactpersoon is. Mogelijk iemand die een brug kan slaan tussen de partijen, zodat de leerling ook krijgt wat die nodig heeft.
Financiering van hulpverlening aan schoolgaande leerlingen zou niet van de Duitse overheid moeten afhangen. Wij zijn verantwoordelijk voor welzijn om kinderen tot leren te kunnen laten komen. Dit lukt niet als we geen middelen krijgen om ze daarin te begeleiden.
Geen ervaring mee.
Geholpen worden door de gemeente waarin ze naar school gaan
Gezamenlijke verantwoording en goede samenwerking, ook als dit betekent dat een kind in Nederland (wanneer het kind Nederlandstalig wordt opgevoed) of in Duitsland verder onderzoek en/of behandeling moet krijgen. Belang van het kind moet voorop staan en niet de kosten (welk land betaald)
goed om een overzicht te hebben/krijgen van wat te doen als.... Bij wie moet je zijn als....
Graag een lijst van de belangrijkste instanties en een stroomschema. Ook zoals besproken in het overleg iemand die als verbindingsofficier kan fungeren. Korte lijnen.
Het is wenselijk dat er duidelijke afspraken en bevoegdheden komen om sneller te kunnen ingrijpen en ondersteunen in de gezinnen met grenskinderen.
Het verzuim deed zich voor ten tijde van corona. De kinderen mochten vanuit Duitsland de grens niet over naar Nederland
Het zou allemaal wel iets vlotter mogen gaan. Ik heb wel eens weken gewacht eer ik antwoord kreeg. En dan was het ook nog eens van de "verkeerde" gemeente. Iets meer bekendheid en/of communicatie zou al helpen.
Het zou duidelijk moeten zijn bij wie de verantwoordelijkheid ligt en welke wegen wij als school zouden moeten bewandelen, zodat er eerder hulp ingezet wordt en er meer grip op de situatie komt.
Het zou fijn zijn als we leerlingen die in Duitsland wonen ergens zouden kunnen melden wanneer zij verzuimen.
Het zou prettig zijn als deze leerlingen met de leerplichtambtenaar in de eigen gemeente kunnen worden besproken en dat vandaaruit de coördinatie plaatsvindt.
Ik ben werkzaam als intern begeleider op 2 scholen in 2 grensdorpen. Op beide scholen speelt de problematiek rondom verzuim (leerplicht) en de zoektocht naar hulp en ondersteuning van leerlingen met een specifieke ondersteuningsvraag. Op dit moment ben ik al gedurende langere tijd met 3 in Duitsland wonende ouderparen op zoek naar hulp voor hun kind. Daarnaast spelen er 2 casussen waarbij leerling(en) zeer regelmatig ongeoorloofd afwezig is icm zorgen over de veiligheid in de thuissituatie. Het is school nog niet gelukt om de juiste wegen te vinden. Helaas is mijn Duits van onvoldoende niveau om gesprekken te voeren met Duitse instanties. Verder is het een lastige zoektocht naar de juiste instanties voor school maar ook voor ouders.
Ik heb al enkele tips gegeven volgens mij. Betere afstemming. De Nederlandse leerplicht en hulpverleners zouden met ouders en school om de tafel moeten gaan zitten om te zoeken naar oplossingen voor een leerling. Nu lijkt het erop dat Nederlandse leerplicht en hulpverleners de handen ervan af trekken en zich niet verantwoordelijk voelen. Ze leggen, voor mijn gevoel, de verantwoordelijkheid bij scholen. Dit is niet goed voor de ontwikkeling van deze leerlingen. Voor de volledigheid heb ik de huidige leerlingenaantallen toegevoegd. Onderbouw 18 leerlingen wonen in Duitsland (van de 157 leerlingen, is 11,4%) Bovenbouw 22 leerlingen wonen in Duitsland (van de 149 leerlingen, is 14.7 %) Het gaat bij ons dus om een groot aantal leerlingen. Ik hoop dat de samenwerking snel verbeterd. Ik denk hier graag over mee.
Ik heb geen idee waar je terecht moet. In ieder geval is het bij problemen heel moeilijk om hulpverlening in te schakelen, met name omdat de gemeente waar de school staat geen geld of hulp geeft aan kinderen die buiten de gemeente wonen.
In Duitsland wonende en in Nederland studerende scholieren zouden onder de Nederlandse wetgeving moeten vallen om zo voor alle leerlingen zelfde regels te hanteren en zodat leerplicht ook kan handhaven.

In het verleden is er contact geweest met het Jugendamt (Il zit niet meer bij ons op school). Dat ging erg moeizaam. Het Jugendamt legde in het begin alles weer bij school. Later kwam iemand anders van het Jugendamt, zij pakte het beter op. Verder komen ouders, bij onderzoeken van hun kind via school, niet in aanmerking voor vergoeding. Onlangs contact gehad met de leerplichtambtenaar ivm mogelijk verlof, dat hield op bij de Nederlandse grens. Vreemd, leerling gaat toch in Nederland naar school. Verlof aanvraag regelen bij Jugendamt was niet mogelijk, omdat leerling nog geen 6 jaar oud was.
intensievere samenwerking NL/Dui
kortere lijnen, gezamenlijke verantwoordelijkheid
Leerlingen die in Nederland naar school gaan, zouden onder de Nederlands leerplicht moeten vallen.
Leerplicht is helder, maar hulpverlening in Duitsland is lastiger.
Meer contact onderling en meer duidelijkheid bij scholen bij welke instantie in Duitsland ze terecht kunnen
Meer samenwerking Procedures afstemmen Taakverdeling, bij wie moet je zijn? Hoe is het geregeld? Weten wie wat doet en delen....
Meer samenwerking, meer daadkracht, duidelijke regelgeving en meer duidelijkheid in de zorgstructuur over de grens (en andersom)
mogelijkheid om bijv kosten voor (NI) hulpverlening te verrekenen met Duistland voor school en/of ouders.
Nederlandse zorg in Duitsland Hulp aan deze kinderen mogelijk in NI.
Nederlandse leerlingen, die in Duitsland woonachtig zijn en in Nederland naar school gaan, zouden ook bekostigde begeleiding van hulpinstanties moeten kunnen krijgen (bijvoorbeeld dyslexie begeleidingstrajecten)
Of leerlingen kunnen gebruik maken van Nederlandse instanties omdat ze in Nederland onderwijs volgen. Of 1 contactpersoon in Duitsland (bv per school) waar je met al je vragen mbt verzuim en hulpverlening terecht kan.
Onderlinge afstemming
Oplossingen aandragen die passen bij de zorgbehoefte. Denken buiten de kaders en zeker grensoverschrijdend. Afgebakende geldpotjes leveren flinke beperkingen op en dat in 1 Europa.....
Samenwerken aan de hand van een plan!
scholen zouden ook in Duitsland moeten kunnen melden, als dat nodig is. Nu vallen deze kinderen tussen wal en schip.
Tot op de dag van vandaag weten wij niet hoe, in voorkomende gevallen, te handelen.
Verzuimkaart voor in Duitsland wonende leerlingen en contactpersoon per gemeente. Regelmatig overleg met een leerplichtambtenaar met bevoegdheid in Duitsland
we hebben nog nooit problemen ondervonden, behalve bij het aanvragen van een dyslexie vergoeding. Dat werkt niet als je in Nederland op school zit en in Duitsland woont.
Wie pakt welke rol en wie is verantwoordelijk. Kinderen vallen nu tussen wal en schip.
Wij zouden als Nederlandse school graag een contactpersoon/ aanspreekpunt willen hebben waar we mee kunnen overleggen als er sprake is van schoolverzuim bij een in Duitsland wonende leerling.
Ze moeten onder leerplichtwet Nederland vallen
Zichtbaarheid, betrokkenheid. Weten bij wie we moeten melden en wie contactpersoon is